

Ludzki wymiar cierpienia Matki Boskiej w „Lamencie świętokrzyskim”.

Ludzki wymiar cierpienia Matki Boskiej w „Lamencie świętokrzyskim”.

Autor/autorka

Małgorzata Musiał

1. Etap edukacyjny i klasa

szkoła ponadpodstawowa – liceum – klasa I

2. Przedmiot

język polski

3. Temat zajęć

Ludzki wymiar cierpienia Matki Boskiej w „Lamencie świętokrzyskim”.

4. Czas trwania zajęć

45 minut

5. Uzasadnienie wyboru tematu

Omawiany temat realizuje zagadnienia ujęte w podstawie programowej oraz jest zgodny z rozkładem materiału podręcznika do języka polskiego dla liceum ogólnokształcącego i technikum (podręcznik „Ponad słowami”, kl. I, wyd. Nowa Era).

6. Uzasadnienie zastosowania technologii

Zastosowanie nowoczesnych technologii sprzyja aktywizacji uczniów, ułatwia zrozumienie i zapamiętywanie omawianych zagadnień. Dzięki temu lekcja języka polskiego staje się bardziej atrakcyjna. Uczniowie mogą aktywnie uczestniczyć w procesie nauczania oraz doskonalić umiejętność korzystania z różnych narzędzi multimedialnych. W okresie nauki zdalnej stosowanie TIK jest nieodłącznym elementem edukacji – pomaga nauczycielowi w przygotowaniu materiałów niezbędnych do przeprowadzenia zajęć, usprawnia pracę podczas lekcji, pozwala na bieżąco monitorować postępy uczniów w nauce i podnosi efektywność nauczania.

7. Cel ogólny zajęć

Celem ogólnym zajęć jest poznanie treści i problematyki „Lamentu świętokrzyskiego”, doskonalenie umiejętności analizy i interpretacji utworu lirycznego.

8. Cele szczegółowe zajęć

1. Uczeń sytuuje utwór literacki w odpowiedniej epoce – średniowieczu (I.1.1 ZP).
2. Uczeń zna treść i problematykę „Lamentu świętokrzyskiego” (I.1.8 ; I.1.9 ZP), potrafi scharakteryzować Maryję jako matkę (I.1.10 ZP).
3. Uczeń rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej i określa ich funkcje (I.1.4 ZP), dokonuje analizy archaizmów występujących w utworze (II.1.1 ZP).
4. Uczeń umie rozpoznać podmiot mówiący w tekście, określić sytuację liryczną oraz wskazać adresatów wiersza (I.1.10 ZP).
5. Uczeń rozpoznaje nawiązania do „Biblii” (I.1.15 ZP), potrafi omówić motyw „Stabat Mater Dolorosa” obecny w utworze (I.1.11 ZP).
6. Uczeń odczytuje w tekście wartości uniwersalne oraz określa ich znaczenie dla budowania własnego systemu wartości (I.1.16 ZP).
7. Uczeń potrafi dokonać analizy porównawczej wizerunków Maryi z „Lamentu świętokrzyskiego” i „Bogurodzicy” (I.1.13; I.1.15 ZP).
8. Uczeń zna pojęcia: „dramat liturgiczny”, „lament” (I.1.3 ZP).
9. Uczeń potrafi omówić kompozycję utworu (I.2.2 ZP).
10. Uczeń odczytuje pozaliteracki tekst kultury („Ołtarz z Isenheim” Matthiasa Grünewalda) w kontekście treści „Lamentu świętokrzyskiego” (I.2.6 ZP).

9. Metody i formy pracy

Metody pracy:

- praca zdalna,
- rozmowa wstępna,
- strategia kształcenia wyprzedzającego,
- elementy wykładu,
- praca z tekstem,
- „burza mózgów”,
- grywalizacja,
- ćwiczenia interaktywne,
- praca w grupach (w pokojach – Microsoft Teams),
- metody eksponujące (film).

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa.

10. Środki dydaktyczne

Potrzebne środki dydaktyczne:

- platforma do nauki zdalnej Microsoft Teams,
- podręcznik do języka polskiego dla liceum i technikum *Ponad słowami 1.1* (s. 225–227),
- ćwiczenia interaktywne (własne aplikacje) stworzone na platformie LearningApps.org
- <https://learningapps.org/watch?v=pisjerddn21>, <https://learningapps.org/watch?v=pxc9ffv1t21>,
- materiał audiowizualny (recytacja tekstu *Lamentu świętokrzyskiego*) dostępny w serwisie You Tube - <https://www.youtube.com/watch?v=PHq3cjEF19s>,
- film prezentujący wykład dr. hab. Jacka Głazewskiego pt. *Motywy maryjne w polskiej poezji średniowiecznej* - <https://lekcjeoczlowieku.pl/lektury/lekcja-1,1>,
- materiały na platformie e-podręczniki - <https://epodreczniki.pl/a/dramat-maryi-pod-krzyzem/Dz7nbO31C>, <https://epodreczniki.pl/a/malarze-niemieckiego-renesansu-od-gotyckiej-tradycji-do-anamorfozy/D1EwJWkiw>,
- karta pracy (zasoby własne na Dysku Google) - https://docs.google.com/document/d/1_aN0fb7CNDRTdAgg616KPzvQv_VQz_ipMfGzyO6_0G4/edit,
- ankieta ewaluacyjna stworzona w aplikacji Microsoft Forms - https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=N4S38M-P9UCH2I_vD7M5Hmn0qDSL0qJJu9BE2Ehmdm1UOTNWN0oyNVdVVFhISVAXUFBYUJQMkFMRC4u.

11. Wymagania w zakresie technologii

Zajęcia zaplanowane zostały do realizacji w czasie zdalnej nauki. Niezbędne do ich przeprowadzenia są komputery, tablety lub smartfony z dostępem do Internetu dla nauczyciela i uczniów. Wspólne środowisko pracy to Microsoft Teams – koniecznie z możliwością tworzenia odrębnych pokoi do pracy w grupach w czasie wideokonferencji.

W przypadku prowadzenia lekcji w czasie funkcjonowania szkół w sposób stacjonarny, sprzęt niezbędny to komputer dla nauczyciela oraz tablica/monitor interaktywny, na którym ćwiczenia będą rozwiązywać uczniowie. Zalecane jest również wykorzystanie smartfonów/tabletów lub komputerów przez uczniów podczas wykonywania zadań interaktywnych, co umożliwi indywidualną pracę i zaangażowanie wszystkich uczniów.

12. Przebieg zajęć

- **Aktywność 1**
 - **Temat:** Na dobry początek – aktywne wprowadzenie.
 - **Czas trwania:** 10 minut
 - **Opis aktywności:**
 - Nauczyciel przekazuje klasie stosowny link - <https://learningapps.org/watch?v=pxc9ffv1t21> i prosi uczniów o rozwiązanie krzyżówki zamieszczonej na platformie LearningApps.org. Informuje, że ćwiczenie interaktywne ma na celu

sprawdzenie wiedzy wyniesionej z ostatniej lekcji (poświęconej tematyce *Bogurodzicy*). Uczeń, który jako pierwszy wykona poprawnie zadanie i udostępni ekran z rozwiązaniem, zostanie nagrodzony oceną bardzo dobrą. Jednocześnie nauczyciel zapowiada, że rozwiązane hasło będzie związane z tematem dzisiejszej lekcji.

- Po uzupełnieniu krzyżówki i odczytaniu hasła (hasło: LAMENT) nauczyciel podaje temat lekcji. Następnie inicjuje krótką rozmowę dotyczącą motywu maryjnego obecnego w sztuce epoki średniowiecza. Zapowiada, że podczas zajęć uczniowie zapoznają się z obrazem Matki Boskiej cierpiącej po stracie Syna, który został wykreowany w *Lamencie świętokrzyskim*.
- Po zapisaniu tematu lekcji nauczyciel odtwarza recytację tekstu *Lamentu świętokrzyskiego* dostępną w serwisie You Tube – <https://www.youtube.com/watch?v=PHq3cJEf19s>.

• Aktywność 2

- **Temat:** „Lament świętokrzyski” – wiadomości wstępne.
- **Czas trwania:** 10 minut
- **Opis aktywności:**
 - Nauczyciel zapoznaje uczniów z podstawowymi wiadomościami na temat *Lamentu świętokrzyskiego*. Zwraca uwagę na następujące treści: czas i miejsce powstania utworu, inne tytuły dzieła (*Żale Matki Boskiej pod krzyżem*, *Posłuchajcie, bracia miła...*), związek tekstu ze średniowiecznym dramatem liturgicznym, przynależność gatunkowa utworu (lament, plątk).
 - Osoba prowadząca lekcję udostępnia klasie materiał i zestaw ćwiczeń na platformie e-podręczniki – <https://epodreczniki.pl/a/dramat-maryi-pod-krzyzem/Dz9usTDMt>, z którymi uczniowie pracowali w ramach zadania domowego (strategii kształcenia wyprzedzającego). Młodzież zapoznała się z tekstami ukazującymi Matkę Boską stojącą pod krzyżem – fragmentem Ewangelii według św. Jana i kazaniem Peregryna z Opolą. Podczas zajęć lekcyjnych uczniowie omawiają poszczególne polecenia (ćwiczenia: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4) odnoszące się do motywu *Stabat Mater Dolorosa*, a następnie porównują te relacje z tekstem *Lamentu*. W tej części lekcji nauczyciel wprowadza termin *apokryf*.

• Aktywność 3

- **Temat:** Obraz cierpiącej matki – analiza i interpretacja „Lamentu świętokrzyskiego”.
- **Czas trwania:** 15 minut
- **Opis aktywności:**
 - Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela analizują i interpretują tekst *Lamentu*. W pierwszej kolejności określają rodzaj liryki, do którego

należy utwór, wskazując podmiot liryczny i adresatów wypowiedzi, a także opisując sytuację liryczną. W trakcie tej części zajęć omówiona zostaje kompozycja utworu (praca z podręcznikiem: s. 227, zad. 1).

- Nauczyciel przydziela uczniów do pokoi na platformie Microsoft Teams. Klasa pracuje w trzech zespołach i wykonuje zadania zamieszczone w karcie pracy –
https://docs.google.com/document/d/1_aN0fb7CNDRtdAgg616KPzvQv_VQz_ipMfGzyO6_0G4/edit udostępnionej uczniom w plikach grupy (na platformie Microsoft Teams).
- Po opracowaniu podanych zagadnień liderzy grup udostępniają ekrany i prezentują wyniki pracy na forum klasy. Nauczyciel podsumowuje ich wypowiedzi i wyciąga wnioski. Uczniowie sporządzają notatkę z lekcji (uzupełniają kartę pracy).
- Nauczyciel korzystając z platformy e-podręczniki –
<https://epodreczniki.pl/a/malarze-niemieckiego-renesansu-od-gotyckiej-tradycji-do-anamorfozy/D1EwJWkiw> prezentuje klasie dzieło Matthiasa Grünewalda pt. *Ukrzyżowanie* (Środkowa część *Ołtarza z Isenheim*) i prosi uczniów, aby wskazali elementy ukazane na obrazie Grünewalda, które nie pasują do opisu zawartego w *Lamencie świętokrzyskim*, a następnie uzasadnili swoją odpowiedź.

• Aktywność 4

- **Temat:** Podsumowanie zajęć.
- **Czas trwania:** 10 minut
- **Opis aktywności:**
 - Nauczyciel prosi uczniów, aby wykonali ćwiczenie interaktywne przygotowane na platformie LearningApps.org, którego głównym celem jest zestawienie (podsumowanie) najważniejszych treści zajęć, dokonanie analizy porównawczej wizerunków Matki Boskiej w *Lamencie świętokrzyskim* i *Bogurodzicy*, a także sprawdzenie poziomu zrozumienia przez uczniów materiału omówionego podczas lekcji. Nauczyciel przekazuje klasie na czacie platformy Microsoft Teams link <https://learningapps.org/watch?v=pisjerddn21>.
 - Uczeń, który jako pierwszy wykona poprawnie zadanie, udostępnia klasie swój ekran i wskazuje prawidłowe rozwiązania ww. ćwiczenia. Pozostali uczestnicy zajęć weryfikują swoje odpowiedzi i sporządzają notatkę uzupełniając przekazaną wcześniej kartę pracy (zad. 5).
 - Praca domowa:
 - 1) Wysłuchanie wykładu *Motywy maryjne w polskiej poezji średniowiecznej* (dr. hab. Jacka Głazewskiego)
<https://lekcjeoczlowieku.pl/lektury/lekcja1,1>.
 - 2) Pisemne wykonanie ćwiczenia nr 5 zamieszczonego na platformie e-podręczniki – <https://epodreczniki.pl/a/dramat-maryi-pod->

[krzyzem/Dz7nbO31C](#).

Celem pracy domowej jest ugruntowanie wiedzy i doskonalenie umiejętności zdobytych podczas lekcji.

13. Sposób ewaluacji zajęć

Po przeprowadzonych zajęciach uczniowie wypełniają ankietę ewaluacyjną za pomocą aplikacji Microsoft Forms. Ankieta ma za zadanie zbadać poziom zrozumienia treści omawianych podczas lekcji, stosunek uczniów do przyjętych metod, form pracy i zastosowanych narzędzi TIK.

W ankiecie postawiono uczniom następujące pytania:

1. Czy podobała Ci się dzisiejsza lekcja?
2. Co najbardziej Ci się podobało?
3. Co sprawiało Ci największą trudność?
4. Czy według Ciebie wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno - komunikacyjnych wzbudza zainteresowanie omawianym materiałem i/lub uatrakcyjnia lekcję?

Link do ankiety: https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=N4S38M-P9UCH2I_vD7M5Hmn0qDSL0qJJu9BE2Ehmdm1UOTNWN0oyNVdVVFhISVAXUFBYUJQMkFMRC4u.

14. Licencja

CC BY-NC-SA 4.0 - Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe. [Przejdź do opisu licencji](#)

15. Wskazówki dla innych nauczycieli korzystających z tego scenariusza

16. Materiały pomocnicze

17. Scenariusz dotyczy Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej

Tak

18. Forma prowadzenia zajęć